

مشروح مذاکرات

سی و هشتمین جلسه هیأت عالی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

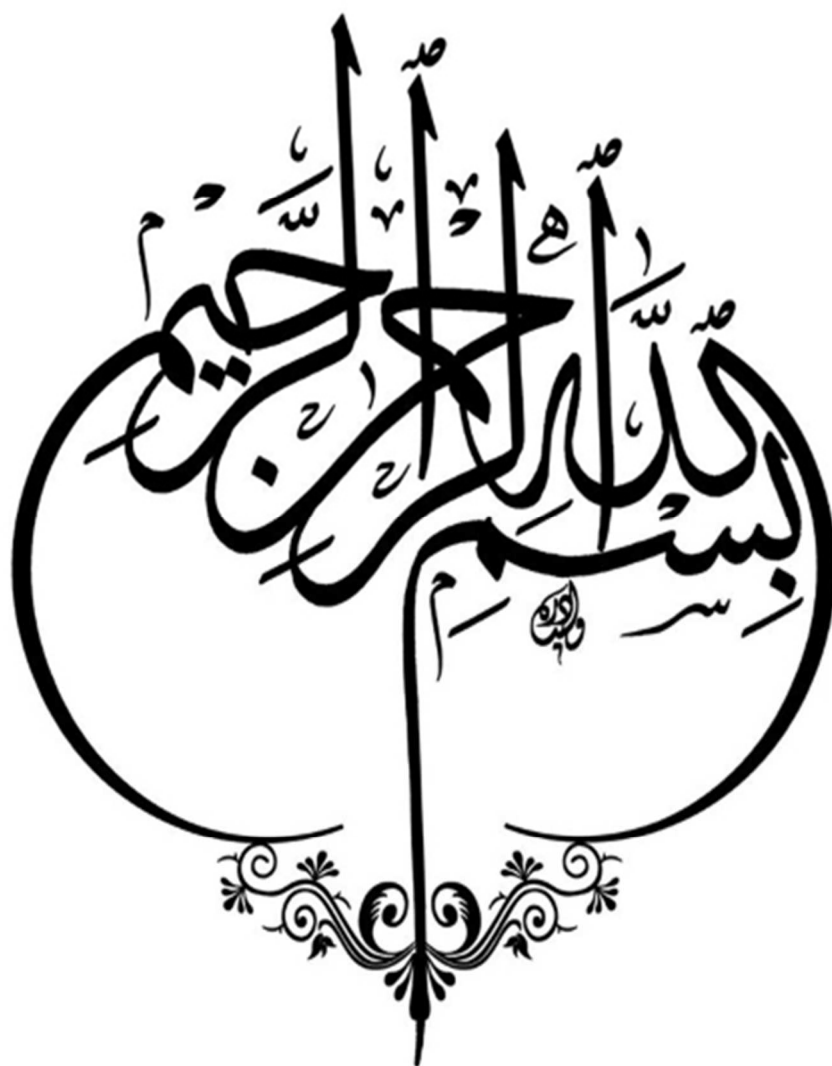
(جلسه عادی) - بندهای (۳) و (۴)

(مورخ ۱۴۰۴/۰۶/۱۱)

تهیه و تدوین:

مدیریت کل امور هیأت عالی و شوراها

شهریور ماه ۱۴۰۴

• مشروح مذاکرات بندهای (۳) و (۴)

آقای دکتر ابوالحسنی: بحث بعدی مربوط به بررسی چالش‌های موجود در اجرای ماده (۶) قانون صدور چک در رابطه با سقف اعتباری چک است.

آقای دکتر محمدپور: طبق مواد (۶) و (۲۱) قانون صدور چک، بانک مرکزی مکلف است که شیوه‌نامه تعیین سقف مجاز صدور چک را در بانک مرکزی تدوین و در هیأت عالی تصویب نموده و جهت اجرا ابلاغ کند. این موضوع از چند ماه پیش در دستور کار بانک مرکزی بوده است، حدود ۲ ماه پیش در شورای تنظیم‌گری و نظارت بانکی تصویب شده است و مشتمل بر ۲۵ ماده می‌باشد.

آقای حبیب زاده: مطابق ماده (۶) قانون صدور چک، مکلف هستیم که گزارش اعتباری را اخذ کنیم و بر اساس آن و حسب رتبه‌های اعتباری، سقفی اعمال کنیم. بر این اساس، اشخاص حقیقی به ۳ دسته طبقه‌بندی شده‌اند: اشخاص حقیقی غیرفعال، نیمه فعال و فعال. برای این ۳ دسته اشخاص، مدلسازی را انجام داده‌ایم و بر اساس آن مدل و متغیرهایی که تأثیرگذار بود، برای اشخاص فعال و نیمه فعال، با توجه به اینکه با چک کار می‌کردند، بالاترین متغیر و چک برگشتی را نشان داد. برای اشخاص غیرفعال، با توجه به مصوبه‌ای که اخیراً از شورای تأمین مالی ابلاغ شده است و مدل اشخاص حقیقی و حقوقی که در جلسه شورای تأمین مالی مصوب شد (این مدل قریب به ۲ الی ۳ سال است که رایج می‌باشد) در مورد این دسته افراد، امتیاز اعتباری تسهیلات را مد نظر قرار داده و متغیرهایی که برای این مدل تأثیرگذار بود، خود تسهیلات بود. بر اساس امتیاز اعتباری که برای این اشخاص تعیین شد، به سراغ سقف اعتباری رفتیم؛ برای اشخاص غیرفعال از طریق مدل ۳ و برای اشخاص فعال و نیمه فعال از طریق مدل ۱ و ۲، توانستیم سقف را استخراج کنیم. پیشنهادی که در شورای تنظیم‌گری و نظارت بانکی مطرح شد این بود که در گام نخست، برای اشخاصی که غیرفعال هستند و برای اولین بار می‌خواهند دسته چک اخذ کنند، سقف اعتبار را محاسبه کنیم (با توجه به اینکه در خصوص مدل رتبه بندی این افراد در ۲ تا ۳ سال اخیر برای موضوع تسهیلات گزارش اخذ شده بود). در واقع، حدود ۴۱ میلیون شخص حقیقی، رتبه اعتباری دارند و رتبه اعتباری از شرکت اعتبارسنجی ایران دریافت کرده‌اند و پیشنهاد این است که برای این دسته افراد برای گام نخست، سقف اعمال شود و برای گام‌های بعدی، برای اشخاص نیمه فعال و فعال، این سقف اعتباری را اعمال کنیم.

آقای شیوا (رئیس دایره اداره سامانه های تنظیم گری و نظارت): این مطالب در شیوه‌نامه به صورت کلی بیان شده است. فصل اول، بحث تعاریف است. تعریف اول مربوط به سقف اعتبار مجاز است که آستانه مبلغی است که مجموع مبالغ چک‌های صادره تسویه نشده در زمان صدور توسط مشتری نمی‌تواند بیشتر از آن باشد. امتیاز اعتباری چک، در اصل شاخص کمی است که با توجه به سوابق و رفتار اعتباری صادرکننده چک محاسبه می‌شود و بیانگر رتبه اعتباری چک شخص است. الگو یا مدل در این شیوه‌نامه، الگوریتم محاسباتی است که توسط شرکت اعتبارسنجی ایران ارائه شده است

که برای تعیین اعتبار سقف‌های مجاز از آن استفاده می‌شود. دو گزارش وجود دارد؛ یکی گزارش اعتباری چک که مشتمل بر سوابق اعتباری و امتیاز اعتباری چک مشتری است که به صورت کلی روند عملکرد مالی خرد را در برمی‌گیرد که خود مشتمل بر ۲ نوع است؛ یکی گزارش خلاصه امتیاز چک که شامل مفاد قانونی است که در ماده (۲۱) قانون صدور چک اشاره شده است که بانک مرکزی باید در اختیار ذینفع قرار بدهد؛ دیگری گزارش پیشرفته چک می‌باشد که گزارش جامع با جزئیات بیشتری است و در اختیار بانک قرار می‌گیرد تا در زمانی که می‌خواهد بتواند تصمیم بگیرد به شخص دسته چک بدهد یا ندهد. در این گزارش مواردی همچون وضعیت ورشکستگی اشخاص، محکومیت‌های مالی، میزان چک‌های برگشتی و صادره وجود دارد. فصل دوم مربوط به گزارش و امتیاز اعتباری چک است. بانک مکلف است برای ارائه دسته چک به مشتریان خود، صرفاً از طریق سامانه «صیاد» اقدام نموده و پیش از ارائه درخواست، گزارش پیشرفته چک را از شرکت دریافت کند و متناسب با نتایج آن نسبت به صدور یا عدم صدور دسته چک اقدام کند. شرکت تعیین شده توسط بانک مرکزی مکلف است که پس از درخواست سامانه صیاد بانک یا مشتری ذینفع در زمان صدور دسته چک یا ثبت چک جدید، نسبت به تهیه گزارش اعتباری اقدام کند و به هر گزارش شناسه یکتا اختصاص دهد.

آقای دکتر محمدپور: این شیوه‌نامه مشتمل بر ۲۵ ماده است، اگر موافق هستید کلیات ارائه شود.

آقای دکتر نوری: این مطالب توسط شوراهای تخصصی که اعضای هیأت عالی اکثراً در آن‌ها عضویت دارند، مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد و برای اعضا مجدداً ارسال می‌شود. پیشنهاد بنده این است که موارد این چنین در هیأت عالی مطرح و اعلام شود این دستورالعمل در آن تاریخ ارسال شده است، اگر نقطه نظری وجود دارد اعلام بفرمایند تا مورد بحث و بررسی قرار گیرد.

آقای دکتر ابوالحسنی: بله، همه مواد مورد بحث قرار گرفته است. اگر دوستان در خصوص مواد این دستورالعمل نکته‌ای دارند اعلام بفرمایند.

آقای دکتر دانش جعفری: بنده در جلسات حضور داشتم، یک نکته اینکه در ماده (۱۳)، اشاره دارد که «سقف اعتبار مجاز مشتری متناسب با نتایج گزارش اعتباری چک و اطلاعات توان مالی وی، در پنج سال اخیر...»، اگر فرض را بر این بگذاریم که بنگاه‌ها هر سال رشد خواهند داشت، اینکه گزارش بر مبنای وضعیت پنج ساله آن شخص باشد، یک مقدار سختگیرانه است. پیشنهاد بنده این است که وضعیت اعتباری هر شخص، هر سال به روز شود و سقف مجاز اعتبار مشتری، بر اساس آن چیزی که در پایان سال به هنگام شده است، تعیین شود. نکته دیگر اینکه در ماده (۱۴)، اشاره شده است که «بعد از اعمال کنترل سقف مجاز در سامانه صیاد، مبلغ در هنگام صدور نمی‌تواند بیشتر از مابه‌التفاوت سقف اعتبار مجاز و مانده چک‌های تسویه نشده مشتری باشد.» سوال بنده این است که مبالغ مانده چگونه محاسبه می‌شود؟ آیا زمان صدور دسته چک به آن توجه می‌کنند؟

آقای دکتر ابوالحسنی: اولاً این موضوع برای اشخاص حقوقی نیست و صرفاً برای اشخاص حقیقی می‌باشد.

آقای دکتر دانش جعفری: ماده ۱۴ شیوه نامه به این نکته اشاره می کند که بعد از اعمال کنترل سقف مجاز در سامانه صیاد، مبلغ چک در هنگام صدور می تواند بیشتر از ما به التفاوت سقف اعتبار مجاز و مانده چک های تسویه نشده مشتری باشد. سؤال این است که مانده چگونه محاسبه می شود؟ آیا زمان صدور دسته چک، به آن مانده پی می برند یا از طریق دیگری.

آقای دکتر ابوالحسنی: جواب سؤال اول این است که این موضوع برای شرکت ها نمی باشد، برای اشخاص حقیقی می باشد و برای اشخاص حقوقی نمی باشد. سؤال دوم این است که چرا مدت را ۵ سال قرار داده اید و چرا افراد حقیقی را تا ۵ سال محاسبه کردید؟

آقای دکتر بحرینی: بنده راجع به نکته اول جناب آقای دانش جعفری یک ملاحظه ای دارم. اولاً پاسخ شما در خصوص شخص حقیقی معنایش این نیست که ایشان فعال اقتصادی نیستند. کلیه واحدهای صنفی ما شخص حقیقی می باشند؛ یعنی قانون هنوز این افراد را شخص حقوقی محسوب نکرده است. در ضمن بخش بسیاری از اقتصاد ما را همین گونه افراد تشکیل می دهند. نکته ای که آقای دکتر دانش جعفری به آن اشاره کردند این است که به علت اینکه سال به سال وضع مالی فرد بهتر می شود، سال آخر را مورد محاسبه قرار دهیم. عکس این موضوع هم ممکن است؛ که سال های قبل وضع مالی آن شخص بهتر بوده و سال آخر وضع مالی آن شخص بد شده باشد. پیشنهاد می کنم که بگوییم سال آخر ملاک است، اما ۴ سال قبل با اثر مثبت می تواند ملاک قرار گیرد. اگر سال های قبل اثرش مثبت بوده، در سال آخر دیده شود، ولی اگر اثرش منفی بوده، دیده نشود تا در مجموع رتبه اعتباری فرد بهتر شود.

آقای دکتر نادعلی: علت اینکه موضوع، دریافت دسته چک می باشد و دریافت دسته چک برآیند رفتار یک فرد حقیقی یا حقوقی می باشد، به نظر من در سابقه شخص می باید لحاظ شده باشد. وقتی ما ۵ سال را ملاک قرار می دهیم، فرد باید مواظب رفتارش در این ۵ سال باشد؛ چون چک یک طرف ذی نفع هم دارد. این موضوع باید در سیستم اعتباری اثر داشته باشد. در شورای تنظیم گری و نظارت بانکی هم در خصوص این موضوع بحث و گفتگو شد. در آنجا هم به این نتیجه رسیدیم که باید از یک بازه زمانی رفتار مالی شخص مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد و مشخص باشد و بر مبنای آن اعتبارسنجی صورت گیرد. پیشنهاد بنده این است که مدلی که دوستان گفتند و توضیح دادند، به همین صورت بماند.

آقای دکتر نوری: اگر به طور مستمر در هر مقطعی برای صدور دسته چک این ارزیابی را انجام می دهید مشکلی نیست، ولی اگر هر ۵ سال یکبار می خواهید این کار را انجام دهید به مشکل می خوریم. به نظر بنده کاری که دوستان توضیح دادند و می خواهند انجام بدهند، مناسب می باشد.

آقای دکتر محمدپور: در خصوص نکته آقای دکتر بحرینی، اگر بخواهیم فقط رفتار مثبت ۴ سال قبل از سال آخر را ملاک قرار دهیم و نکات منفی را نبینیم. به نظر بنده این یک ارزیابی نادرست می باشد و این پیام را به شخص می دهد، مبنی بر اینکه اگر در این ۴ سال هر کار نادرستی هم که انجام داده باشی در صورتی که سال آخر رفتارها را اصلاح کند مشکلی نخواهد داشت. اگر فقط نکات و رفتار مثبت فرد را در نظر بگیریم با خط مشی اعتبارسنجی در تضاد است. نکته بعد در

خصوص ماده ۱۴ شیوه نامه می‌باشد که در زمان صدور دسته چک، به طور مثال فردی هزار واحد اعتبار دارد. بر اساس اعتبارسنجی که انجام شده است، از این هزار واحد اعتباری که دارا می‌باشد، تا زمان صدور دسته چک فرض کنیم که ۶۰۰ واحد چک دارد که هنوز تسویه نشده است؛ پس، از اعتبار آن شخص ۴۰۰ واحد باقی مانده است. در زمان صدور دسته چک، مبنای چک‌هایی است که پاس نشده است. در خصوص ۵ سالی که گفته شد می‌تواند به این صورت باشد که سال آخر به طور مثال ۵۰ درصد و ۴ سال قبل هم مجموعاً ۵۰ درصد لحاظ شود. اگر فقط نکات مثبت رفتار دیده شود و نکات منفی رفتار دیده نشود، بنده با این مخالف هستم؛ چون به شخص مسیر اشتباه می‌دهیم. می‌گوییم هر خطایی که خواستی انجام بده، سال آخر خودت را اصلاح کن، همه آن رفتارها پاک می‌شود.

آقای دکتر بحرینی: بنابراین به نظر بنده می‌بایست ۵ سال کامل دیده شود، بدین صورت که برای هر سال ضریبی اختصاص یابد.

آقای رحیمی‌مقدم (شرکت اعتبارسنجی ایران): برای محاسبه سقف، دو شاخص متفاوت داریم؛ یکی توانایی و دیگری هم تمایل. تمایل بیشتر به رفتار شخص و قدمت رفتار شخص ارتباط دارد که سه محور اصلی دارد. یکی از این محورها زمان می‌باشد؛ هر اتفاق مثبت یا منفی در مورد شخص، چقدر به زمان نزدیک‌تر باشد، تأثیر آن بیشتر خواهد بود. یعنی ما رفتارهای سه‌ماهه، شش‌ماهه، یک‌ساله، سه‌ساله و پنج‌ساله را رصد می‌کنیم. طبیعتاً پنج‌ساله تأثیرش بسیار کمتر از سه‌ماهه می‌باشد. یعنی اگر رفتار شخص در سه ماه به شدت تغییر کند، به شدت تأثیر مثبت یا منفی خواهد گذاشت.

آقای دکتر بحرینی: در توضیحات، دوستان اشاره کردند که دو گام داریم. منطق این چه چیزی می‌باشد؟ برداشت بنده این است که گام اول برای کسانی است که سابقه‌ای ندارند و برای اولین بار می‌خواهند دسته‌چک بگیرند. گام دوم برای کسانی است که چندین سال سابقه دارند و می‌خواهند بار دیگر دسته چک دریافت کنند. ما بر اساس قانون اجازه نداریم که تأخیر در این روند داشته باشیم. چه بسا تا کنون چندین مرتبه دستگاه‌های نظارتی در این خصوص تذکر داده‌اند. اینکه در حال حاضر بخشی از کار را موکول به آینده کنیم، آینده‌ای هم که معلوم نیست چه زمانی باشد؛ به نظر بنده این کار را انجام ندهیم. دوستان همزمان هر دو مسیر را شروع کنند. برای اشخاصی که برای بار اول می‌خواهند دسته چک بگیرند برنامه معین داشته باشیم همچنین برای افراد باسابقه نیز برنامه جداگانه‌ای باشد که اجرا قانون هم شروع شده باشد.

آقای دکتر ابوالحسنی: این موضوع در شورا تنظیم‌گری و نظارت بانکی بحث شد. آنجا هم اشاره به این شد که قانون به صورت کلی می‌گوید.

آقای حبیب‌زاده: ما در جلسه کمیسیون مقررات و نظارت و همچنین در شورای تنظیم‌گری و نظارت این موضوع را کاملاً مورد بررسی قرار داده‌ایم. این موضوع قبلاً هم در شورای پول و اعتبار سابقه داشته است، به دلیل اینکه دارای ریسک‌های مختلفی می‌باشد، گفته شده بار دیگر مورد بررسی قرار گیرد. موضوع برای اشخاصی که غیر فعال هستند، رتبه اعتباری آنها مثل رتبه اعتباری گرفتن تسهیلات می‌باشد. ۴۱ میلیون نفر شخص حقیقی رتبه اعتباری از شرکت اعتبارسنجی ایران و بانک مرکزی دریافت کردند. تا به حال در خصوص واگذاری دسته چک، اعتبارسنجی انجام نداده ایم؛ یعنی عملیاتی

نشده است. اگر موضوع اجرا، برای هر دو گروه به صورت همزمان باشد، توانایی انجام آن را داریم. ولی خواهش بنده این است که بحث اعمال این موضوع فقط برای اشخاص غیر فعال باشد، یعنی برای کسانی که اولین بار است می‌خواهند دسته‌چک دریافت کنند.

آقای دکتر محمدپور: ممکن است در ادامه روند مباحث قانونی این موضوع، شاخص‌ها تغییر کند. می‌توانیم بدین صورت اجرا کنیم که نخست گام اول را اجرا کنیم؛ یعنی از زمانی که این مصوبه ابلاغ می‌شود شروع کنیم. گام دوم به طور مثال یک گزارشی چند ماه آینده به هیأت عامل بانک مرکزی یا هیأت عالی ارائه دهیم. در آن جلسه در خصوص گام دوم تصمیم‌گیری کنیم و این بازه زمانی برای گام دوم می‌تواند حداکثر تا ۶ ماه آینده باشد.

آقای دکتر بحرینی: به نظر بنده اجازه این کار را نداریم که ۶ ماه این موضوع را به تأخیر بیندازیم.

آقای دکتر محمدپور: می‌توانیم بگوییم تا سقف شش ماه گام دوم هم اجرایی شود. این می‌تواند از یک روز باشد تا ۶ ماه و گزارش آن نیز در هیأت عالی ارائه شود. از لحاظ اجرایی، کل کشور را درگیر موضوعی می‌کنیم که تا الان اجرا نشده است. اگر بخواهیم این موضوع را تعمیم بدهیم به کل جامعه، در حال حاضر از نظر زیرساختی به مشکل برمی‌خوریم. از ۱۳۹۷ تا به حال، قانون اجرا نشده است. نظر بنده این است که برای اجرا سه ماه تا شش ماه بازه زمانی داشته باشیم.

آقای دکتر نوری: پیشنهاد بنده این است که شما بدون قید زمان بگویید: متعاقباً و پس از آماده شدن مقدرات لازم به تشخیص هیأت عالی بانک مرکزی، گام دوم هم اجرایی شود.

آقای دکتر نادعلی: بیشترین ریسک این موضوع، برای بنگاه‌ها است. نگرانی ما این بود سقفی که می‌خواهد اجرایی شود، به بنگاه‌ها و فعالین اقتصادی ضرر وارد کند. به نظر بنده موضوع را همین گونه که همکاران توضیح دادند اجرا کنیم. برای اشخاص حقوقی هم با مصوبه‌ای از هیأت عامل می‌توان عملیاتی کرد.

آقای دکتر مرادپور: پیشنهاد بنده این است که زمان لحاظ نشود و عبارت «در صورت صلاحدید»، را حذف کنیم چون مجبوریم که قانون را هر چه سریع‌تر اجرا کنیم.

آقای دکتر ابوالحسنی: بگذارید متن مصوبه آماده شود، اگر در متن مصوبه ایرادی بود اصلاح خواهیم کرد.

آقای دکتر محمودپناه: می‌بایست در هیأت عالی موضوع پذیرفته شود، ولی برای هر دو گام، گزارشی جامع سه ماه آینده به هیأت عالی ارائه شود. منظور بنده این است که نگوئیم اجرای این دستورالعمل را در دو گام می‌پذیریم؛ کلاً اجرای ماده قانونی را بپذیریم. دوستان در قالب گزارش، اجرای موضوع را طی سه ماه آینده به هیأت عالی ارائه دهند.

آقای دکتر ابوالحسنی: در اینجا ما دستورالعمل را تصویب می‌کنیم. پیوست‌ها تصویب نمی‌شود. شیوه‌نامه را تصویب می‌کنیم. اینجا یک مقرر دیگر هم اضافه شده است که بعد از شیوه‌نامه می‌باشد که قرار است آن را هم اجرا کنند. بعد از آن اگر بقیه موضوعات احتیاج به دستورالعمل دارد، دوستان می‌بایست دستورالعمل را هم به هیأت عالی بیاورند.

آقای دکتر بحرینی: موضوع می‌بایست به صورت شیوه‌نامه‌ای تصویب شود. آن شیوه‌نامه را می‌بایست دوستان به مرحله اجرا بگذارند.

آقای دکتر ابوالحسنی: شیوه‌نامه فقط برای اشخاص حقیقی می‌باشد.

آقای دکتر نادعلی: در این شیوه‌نامه اشخاص حقیقی و حقوقی تفکیک نشده است. تعریفی هم که شده است، این است که مشتری به اشخاص حقیقی و حقوقی گفته می‌شود. فقط نگرانی دوستان این بود که اگر بازخورد مثبتی از این دستورالعمل برای اشخاص حقیقی نگرفتیم، برای اشخاص حقوقی که مشغول فعالیت هستند، خللی در کار و فعالیت اقتصادی آنها وارد نشود. نظر دوستان این است که فرصت داشته باشیم. اول برای افراد حقیقی این دستورالعمل را اجرایی کنیم و اگر دستورالعمل بازخورد مناسبی داشت، برای اشخاص حقوقی هم اجرا خواهیم کرد.

آقای دکتر ابوالحسنی: در شورای تنظیم‌گری و نظارت بانکی به این نکته اشاره شد که چرا مشتری را حقیقی و حقوقی نامیده‌اید. دوستان اشاره کردند که اگر فقط حقیقی‌ها باشند، قانون اجرا نشده است. ولی وقتی دستورالعمل را بررسی می‌کنید و وارد محتوا می‌شوید، بیشتر؛ دستورالعمل برای افراد حقیقی می‌باشد. دوستانی که با متنی که نمایش داده می‌شود موافق هستند، رأی بدهند. متن به همین صورت تصویب شد.

موضوع بعدی: استفاده از خدمات شبکه بانکی در نگهداری حساب‌های ارزی و ریالی دستگاه‌های اجرایی است، ارائه نمائید. خانم دکتر اشرفی: در خصوص بحث حساب‌های دستگاه دولتی که به بانک مرکزی منتقل شده است، در اجرا، سه موضوع مورد بحث است. می‌بایست سه شیوه‌نامه را به استحضار اعضای محترم هیأت عالی برسانیم. با تصویب این سه شیوه‌نامه، اقدامات را طی یک سال و نیم آینده می‌توانیم انجام دهیم. البته در خصوص این موضوع با وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان برنامه و بودجه کشور هماهنگی‌های لازم انجام شده است.

خانم محسنی: بعد از انتقال حساب‌های دولتی به بانک مرکزی در چند سال گذشته، سه موضوع مطرح شد.

۱- در مورد آن دسته از شرکت‌های دولتی و صندوق‌هایی که بر اساس اساسنامه خود می‌توانند سود دریافت کنند و تسهیلات بگیرند. برای این دسته می‌بایست تدبیری اندیشیده می‌شد، زیرا بانک مرکزی در این حوزه نمی‌توانست دخالتی داشته باشد.

۲- در خصوص انتقال حساب عاملین ذی‌حساب و تنخواه‌گردان پرداخت، که به دلیل گستردگی که وجود داشت مصوبات قبلی شورای پول و اعتبار اجازه داده بود حساب این گروه نزد بانک‌های عامل دولتی بمانند. اما قانون جدید بانک مرکزی به این نکته اشاره دارد که باید همه این حساب‌ها نیز در بانک مرکزی متمرکز باشند.

۳- در خصوص دریافت خدماتی است که بدون افتتاح حساب، بانک‌ها به این شرکت‌ها خدمات می‌دهند. اما به دلیل اینکه ارزش افزوده‌ای برای شرکت‌های مذکور ندارد، شرکت‌ها انگیزه‌ای برای انجام این کار ندارند. بانک مرکزی با

پرداخت کارمزد برای این گونه حساب‌ها توانست مقداری جذابیت ایجاد کند. در خصوص مصوبه اول اگر اجازه بدهید آقای دکتر بنایی توضیحات کاملی ارائه دهند.

آقای دکتر بنایی: برای اینکه شرکت‌های دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت بتوانند از عملیات بانکی استفاده کنند که توسط بانک مرکزی ارائه نمی‌شود، در این مصوبه چند شرط تعیین شد. در واقع با رعایت این شروط اجازه داده می‌شود شرکت‌ها بتوانند در بانک دیگری غیر از بانک مرکزی حساب داشته باشند. کل مصوبه که خدمت‌تان تقدیم شده است، استناد آن بند «ب» ماده ۵۵ قانون بانک مرکزی می‌باشد که در آنجا اجازه داده است برخی از امور غیرحاکمیتی بانک مرکزی که هیأت عالی بانک مرکزی تصویب می‌کند، بانک مرکزی بتواند تفویض کند. شروطی که گذاشته شده است بر اساس اساسنامه یا قانون می‌باشد. این برای شرکت‌های دولتی است تا بتوانند از عملیات بانکی که بانک مرکزی ارائه نمی‌دهد استفاده کنند. به طور مثال: بیمه ایران با توجه به بند «الف» ماده ۴۹ قانون بانک مرکزی، این شرکت باید تمام حساب‌ها را به بانک مرکزی منتقل نماید. اما بر اساس اساسنامه و پیوست ۳ قانون بودجه، درآمد عملیاتی بیمه ایران از محل سود سپرده می‌باشد. یا سود سپرده را بانک مرکزی می‌بایست پرداخت کند یا این که بانک مرکزی اجازه دهد شرکت در حساب دیگری نزد بانک عامل سپرده‌گذاری کند و سود بگیرد. بحث ما در خصوص این دسته از شرکت‌ها می‌باشد. بند بعدی تأیید بانک مرکزی مبنی بر اینکه بانک مرکزی این‌گونه خدمات را ارائه نمی‌دهد. بند دیگر تأیید سازمان برنامه و بودجه بابت این است خدماتی که این شرکت به طور مثال می‌خواهد و عملیاتی که نیاز دارد، طبق بودجه مصوب در پیوست ۳ قانون بودجه پیش‌بینی شده است. شرکت می‌بایست مستندات ارائه کند مبنی بر اینکه مؤسسه اعتباری که این شرکت می‌خواهد از آن خدمات دریافت کند، می‌بایست جوابگوی خواسته‌های آن شرکت باشد. بند آخر به این موضوع اشاره دارد که خزانه‌داری می‌بایست به مانده به‌روز حساب شرکت دسترسی داشته باشد. بانک باید داشبورد مدیریتی ایجاد کند تا خزانه‌داری بتواند به لحظه مانده حساب آن دستگاه اجرایی را رصد کند. اگر تمام این مستندات ارائه شد، کمیته‌ای متشکل از نماینده بانک مرکزی، خزانه‌داری و سازمان برنامه و بودجه این موارد را تأیید می‌کنند. در صورت تأیید شدن این موارد، شرکت اجازه دارد که در آن بانک حساب افتتاح کند.

آقای دکتر محمدپور: این موضوع مسئله خیلی از شرکت‌های دولتی می‌باشد. استناد دوستان بیشتر روی اساسنامه شرکت می‌باشد. قانون انتقال حساب‌های دولتی به خزانه‌داری، قانون موخر می‌باشد. در واقع اساسنامه باید اصلاح شود و خود را با قانون همراه کند. سؤال بنده این است که از لحاظ قانونی، ما چنین اختیاری داریم که در هیأت عالی به شرکت دولتی که حساب‌هایش می‌بایست همه به بانک مرکزی انتقال پیدا کند، اجازه بدهیم که در بانک دیگری افتتاح حساب کند و سود دریافت کند؟

آقای دکتر مرادپور: شرکت‌های امثال بیمه ایران ذات فعالیتشان به گونه است که حق بیمه جمع‌آوری می‌کند و در جای دیگری سرمایه‌گذاری می‌کند تا بتواند خسارتی که برای افراد رخ می‌دهد را جبران مالی کنند. ما نمی‌توانیم به این‌گونه شرکت‌ها بگوییم که حساب خود را نزد بانک مرکزی قرار بدهد و سودی هم نگیرد.

آقای دکتر محمدپور: در قانون بودجه به بانک مرکزی اجازه داده شده است که به این گونه شرکت‌ها که نزد بانک مرکزی حساب دارند، سود پرداخت شود.

آقای دکتر بنایی: این موضوع به این نکته اشاره دارد که تأیید بانک مرکزی مبنی بر عدم ارائه عملیات بانکی ارزی و ریالی مورد درخواست واحد متقاضی توسط آن بانک و لزوم افتتاح حساب جدید برای انجام امور یاد شده می‌باشد. یعنی اگر بانک مرکزی آن خدمتی که مورد نیاز شرکت است را ارائه بدهد، موضوع منتفی می‌باشد. یعنی بدون تأیید بانک مرکزی نمی‌تواند افتتاح حساب انجام دهد.

آقای دکتر محمدپور: سودی که هیأت عالی مصوب کرده است، بانک مرکزی به آن دسته از شرکت‌ها که در قانون اشاره شده است، پرداخت می‌کند.

آقای دکتر پورمحمدی: در قانون اشاره به این شده است که تمامی منابع باید نزد بانک مرکزی باشد و منابعی هم که در حساب خزانه می‌باشد می‌بایست به بازار بانکی منتقل شود تا با آن منابع بتوان فعالیت انجام داد. می‌بایست پولی که در خزانه سپرده شده است در چرخه اقتصاد فعالیت داشته باشد. مورد بعدی این است که آن پول‌هایی که متعلق به دولت است می‌بایست در خزانه‌داری متمرکز شود. در حال حاضر ما شرکت‌هایی داریم که بنده اطلاعی ندارم از کجا مجوز گرفتند. به طور مثال با منابع و دارایی‌های ناشی از فروش نفت، در بازارهای دیگر فعالیت می‌کنند. بانک مرکزی می‌بایست این گونه شرکت‌ها را شناسایی کند، چون این گونه فعالیت‌ها ساختار بانک مرکزی را مختل می‌کند. یعنی از یک طرف پول مورد نیاز دولت را پرداخت نمی‌کنند و از طرف دیگر پولی که می‌بایست فریز شود را به بازار می‌آورند و خلق پول صورت می‌گیرد؛ به خصوص در بانک‌های ملت و تجارت این موارد زیاد است. گروه دیگری هستند مثل بیمه ایران. پول این گونه شرکت‌ها اصلاً برای دولت نیست. این پول که نزد بیمه ایران می‌باشد پول‌های مردم است و اگر سود دریافت نکنند کار این گونه شرکت‌ها به مشکل برمی‌خورد. این گونه شرکت‌ها از جنس منابع عمومی نمی‌باشند. با این حساب خدماتی که می‌خواهند را، بانک مرکزی ارائه می‌دهد. البته بانک مرکزی نباید با پرداخت ارقام پایین‌تر از بازار بانکی (سود)، این گونه شرکت‌ها را مجبور کند. اگر بانک مرکزی با شرایط مناسب به آن‌ها سرویس دهد، این گونه شرکت‌ها نباید به بانک‌های دیگر برای سرمایه‌گذاری رجوع کنند. ولی اگر بانک مرکزی نمی‌تواند سود مورد نیاز این گونه شرکت‌ها را پرداخت کند، می‌بایست این گونه شرکت‌ها بتوانند جای دیگری سرمایه‌گذاری کنند.

آقای دکتر محمدپور: به طور مثال یک ماه است که درگیر سازمان حج و زیارت هستیم. آنان چنین مشکلی را دارند؛ می‌گویند نزدیک به ۶ میلیون نفر پول سفر حج خود را به حساب سازمان واریز کرده‌اند. اگر این منابع را نزد بانک مرکزی سپرده کنیم، سودی تعلق نخواهد گرفت.

آقای دکتر پورمحمدی: این مشکل چندین سال است که وجود دارد. بدین صورت که سود این کار را می‌بایست به کسانی بدهند که ثبت‌نام حج انجام داده‌اند؛ ولی حج و زیارت با این پول یا حقوق کارمندان را پرداخت می‌کند یا ساختمان خریداری می‌نماید. در این‌گونه شرکت‌ها، مردم سپرده‌گذار هستند و ما می‌بایست حقوق مردم را پایمال نکنیم.

آقای دکتر بحرینی: این موضوعی که مطرح شد مربوط به مصادیق می‌باشد. در حال حاضر دوستان قاعده‌ای را به هیأت عالی آورده‌اند. اگر بر روی قاعده بحثی داریم، قاعده را تحلیل کنیم؛ ولی به‌طور مثال در خصوص بیمه ایران، اینکه سود بدهیم یا ندهیم، قانون می‌گوید باید هیأت عالی تصمیم بگیرد که به این‌گونه شرکت‌ها سود پرداخت کند یا خیر. به نظر بنده، در حال حاضر وارد جزئیات و مصادیق نشویم. متنی که دوستان آورده و ارائه کرده‌اند، متن مناسبی می‌باشد و این متن را تصویب کنیم.

آقای دکتر دانش‌جعفری: پیشنهاد بنده بیشتر در جهت وظایف هیأت عالی می‌باشد. این دستورالعملی که در هیأت عالی مورد بحث قرار گرفت، اگر اصلاح دستورالعمل قبلی بود، خیلی راحت می‌توانستیم از آن بگذریم. بنده به‌طور کلی این دستورالعمل را قبول دارم، ولی شما به‌عنوان دبیر هیأت عالی نظارت کنید که دستوراتی که با اصلاح حل می‌شود چرا به‌طور کلی به هیأت عالی آورده می‌شود.

آقای دکتر بنایی: این دستورالعمل متفاوتی است. به این صورت که در رابطه با ماده ۲۰ قانون احکام دائمی، دستورالعملی برای آن نوشته شده بود که در آنجا می‌بایست سازوکار برای انتقال حساب‌ها به بانک مرکزی را مدیریت کند. ضمن اینکه آن دستورالعمل استنادی که دارد، چنین اجازه‌ای به بانک مرکزی نداده است تا بتواند چیزی را تفویض کند. این دستورالعمل به استناد بند ب ماده ۵۵ قانون جدید بانک مرکزی تنظیم شده است.

آقای دکتر ابوالحسنی: دوستانی که موافق هستند این دستورالعمل در خصوص این مورد به همان‌گونه که ارائه شد مصوب شود، رأی بدهند. تصویب شد.

خانم محسنی: موضوع بعد در خصوص حساب‌های تنخواه‌گردان پرداخت و عاملین ذی‌حساب می‌باشد که تاکنون نزد بانک‌های عامل دولتی بوده‌اند. با قانون جدید بانک مرکزی، ما موظف هستیم که حساب آنها را در بانک مرکزی نگهداری کنیم. این دسته از حساب‌ها گستردگی زیادی دارند؛ به‌طور مثال حسابی که در بانک مرکزی نگهداری می‌کنیم ۲۰ هزار حساب می‌باشد، ولی این حساب‌ها حدوداً ۶۰ هزار حساب هستند و در کل کشور پراکنده‌اند و جزء حساب‌های خریدهای خرد می‌باشند. یک برنامه زمان‌بندی برای این‌گونه حساب‌ها طراحی کرده‌ایم که تا پایان امسال زیرساخت‌های آن ارتقا داده می‌شود. طی یک سال، به‌صورت تدریجی این‌گونه حساب‌ها را به بانک مرکزی منتقل می‌شود. در روش اجرا نیز چند تبصره قرار داده‌ایم؛ به‌طور مثال در خدمت کارت، در مرحله نخست از کارت‌های بانک عامل استفاده کنند تا زمانی که بانک مرکزی راهی پیدا کند تا تمام این ۶۰ هزار حساب بتوانند با کارت بانک مرکزی فعالیت انجام دهند. به‌طور کلی، ما می‌خواهیم اجازه زمان‌بندی را از هیأت عالی اخذ کنیم.

جمهوری اسلامی ایران
بنیاد عالی بانک مرکزی

آقای دکتر نادعلی: بخش دومی که ارائه شد، ناظر بر این است که حساب‌های تنخواه مربوط به دستگاه‌های اجرایی و شرکت‌ها داخل بانک مرکزی بمانند. قبلاً بانک عامل این خدمات را می‌داد. در حال حاضر می‌خواهیم این حساب‌ها به بانک مرکزی منتقل شوند و این خدمات را بانک مرکزی به آنها ارائه دهد. جمع‌بندی بدین صورت شد که این‌گونه حساب‌ها به بانک مرکزی منتقل شوند و در اداره معاملات ریالی متمرکز باشند و خدماتی هم به ذی حساب‌ها بدهیم تا فرصت داشته باشند تمام این حساب‌ها را به بانک مرکزی منتقل کنند.

آقای دکتر ابوالحسنی: دوستانی که با این بخش موافق هستند رأی بدهند. تصویب شد.

خانم محسنی: بند آخر به این موضوع اشاره دارد که خدمات کارگزاری بدون افتتاح حساب، یعنی خدماتی که بانک مرکزی نمی‌تواند بدهد، ولی بانک‌های کارگزار بدون افتتاح حساب این خدمات را می‌دهند در قبال کارمزد. تاکنون این کار، جذاب نبوده است. پیشنهاد بانک مرکزی و خزانه‌داری این است که با کارمزدی بیشتر از حد معمول، این موضوع را برای بانک‌ها جذاب کنیم تا بانک‌ها این خدمات را ارائه کنند.

آقای دکتر پورمحمدی: منظور شما این است که خدماتی که بانک مرکزی ارائه می‌دهد فاقد کارمزد می‌باشد. ما اگر خدمتی است که بانک مرکزی نمی‌تواند انجام دهد و اگر به بانک دیگری منتقل شد و آن خدمت را انجام داد، باید کارمزد بیشتری داده شود. میزان کارمزد و محلی که می‌خواهید برای کارمزد پرداخت کنید کجاست؟ توضیح دهید.

آقای دکتر بنایی: محل نگهداری بانک مرکزی می‌باشد و پرداخت آن از بودجه نگهداری حساب‌های دولتی می‌باشد.

آقای دکتر ابوالحسنی: اگر دوستان با این بخش هم موافق هستند، رأی بدهند. تصویب شد.

جلسه با ذکر صلوات بر محمد و آل محمد (ص) خاتمه یافت.